

Матвій Симонів (Номис).

Некрольоґічна замітка.

На порозі нового столітя помандрував в далеку дорогу Нестор української етноґрафії, оден з найбільш типових репрезентантів старого українофільства — Матвій Симонів, гесте Симон. Рід Симонів (в кінці XVIII в. перехрещених на Симонових) був козацький, з Лубенщини. Матвій Терентевич Симонів родивсь 1823 р., по скінченню фільольоґічного факультета в Києві був кілька літ учителем гімназії, потім перейшов в державний контроль і служив тут до р. 1868 — тоді спенсионував ся й вернувши ся на свій рідний—хутір Заріг, почав тут господарити як звичайний козак, сам роблячи всяку господарську роботу. Поважанне місцевої суспільности одначе незадовго покликано його знову до громадської діяльности: в 1872 р. його вибрано директором новозаснованої земської гімназії в Лубнах, потім вибірано його предсідателем земської управи, предсідателем з'їзду мирових судей. Аж в 1889 р. кинув він громадську діяльність і вернув ся назад на свій хутір.

Оживленне українського руху при кінці 50-х рр. потягло до літературної роботи й Симонова. Починаючи від р. 1858 і до 1863 надрукував він в різних виданнях під псевдонімом Номиса (анаграма: Симон) і анонімно кілька оповідань і статей белетристичного й етноґрафічного змісту, опертих на автобіоґрафічних споминах і особистих обсервациях народнього життя; переважна більшість їх писана по російськи, українських тільки два (всі вони вийшли в 1900 р. в одній збірці накладом Київської Старини). В усіх сих писаннях показує він сильно розвинені інтереси до етноґрафії, і дійсно слідом виступив з своїм opus majus — корпусом українських приказок: „Українські приказки, прислів'я і таке инше. Збірники О. В. Марковича і других. Спорудив М. Номис“, Спб. 1864, VII + 304 + XV ст. вел. вісімки, петитового друку. Сей корпус містить 15 тисяч приказок і загадок, зі збірників різних осіб, переважно Опанаса Марковича, вповні науково виданих Симовичом. Се було перше науково зроблене видання в українській етноґрафії і перевисшало всі иньші словянські видання приказок. Воно й досі зістало ся головним виданням українських приказок, хоч далеко не обняло всього приготованого материяла (маса приказок не могло увійти в сей корпус з цензурних причин).

Потім Номис затих, і дуже рідко появляло ся щось в друку з його підписом (як нпр. дрібні замітки в Київській Старині

1897 і 1898: про козацькі полки 30-х рр., про крашанки — на підставі власних спогадів). Цікаво-б знати, чи не лишило ся між паперами небіжчика яких писань, а особливо — матеріялів, зібраних ним до його корпусу, і використаних, як сказано, тільки в часті?

Самітно й тихо прожив Симонів остатні роки свого життя. Свому народолюбству вістав ся він вірним до смерти; пять років перед смертю продав він свій хутір сусідам - козакам, а гроші (коло 40 тис. руб.) зложив на удержанне лікаря для своєї рідної околиці; иньше майно записав він на різні дубенські громадські інституції. Додам іще, що коли комітет для збирання грошей на резервовий академічний фонд Товариства ім. Шевченка удав ся в сій справі до закордонних земляків, пок. Симонів був оден з перших (і взагалі нечисленних) земляків, що обізвав ся на се, з значнійшою вкладкою.

Пером йому земля!

М. Грушевський.
